

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060305

DOM
2017-01-17
Stockholm

Mål nr
P 4216-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-04-21 i mål nr P 5238-15, se bilaga A

KLAGANDE

A4 On Line Aktiebolag

Ombud: Advokat E D
E D Advokatbyrå

MOTPART

1. Rönnberg Holding AB

Ombud: Advokat M M
Rutgersson Arvenberg Advokatbyrå AB

2. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Vallentuna kommun
186 86 Vallentuna

SAKEN

Förbud vid vite på fastigheten X i Vallentuna kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Vallentuna kommun beslut den 26 maj 2015, § 81, att förbjuda fastighetsägaren Rönnberg Holding AB att använda marken inom fem (5) meter från fastighetsgräns mot Y som upplag för betong- och stenprodukter med ändringen att förbudet träder i kraft sex

Dok.Id 1313218

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

veckor från dagen för denna dom, vid äventyr av löpande vite om 10 000 kronor per vecka som åtgärden därefter fortgår.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A4 On Line Aktiebolag (A4) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och i stället fastställa länsstyrelsens och Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Vallentuna kommun (nämnden) beslut.

Rönberg Holding AB (Rönberg) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Nämnden har inte haft något att tillägga.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i huvudsak åberopat samma omständigheter som vid mark- och miljödomstolen. A4 och Rönberg har därutöver lagt till i huvudsak följande:

A4

Mark- och miljödomstolens bedömning att det åligger nämnden eller A4 att utreda förhållandena på Rönbergs fastighet eller beräkna tillåten last och/eller vilket avstånd som ska hållas är felaktig.

Det har inte gjorts någon utredning om hur mycket och var man kan belasta marken med mer än föreskrivna byggnormer och byggregler. En sådan utredning ska utföras av den part som har för avsikt att överträda normerna. Så länge en sådan utredning inte har utförts av Rönberg ska det av nämnden angivna säkerhetsavståndet följas. Detta för att inte riskera skada på intilliggande fastighet och så att risk för allvarlig kroppsskada inte uppkommer.

Marktrycket från betong- och stenupplaget överstiger gällande regler för rekommenderat marktryck enligt Svensk Byggnorm. Enligt byggkonstruktionskonsulten Reijo Carlssons beräkningar har det vidare kunnat konstateras att ett avstånd om fem meter krävs för att undvika sådana risker som

föreskrivs i 11 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Det av Rönnerberg åberopade intyget är felaktigt.

De staplade stenblocken har en fallhöjd på cirka fyra till sex meter. Vid kollaps kan detta medföra livsfara. Nämndens säkerhetsavstånd om fem meter är lämpligt med hänsyn till rådande markförhållanden och framlagd fakta. Jordskred kan ske vid betydligt längre avstånd med liknande markförhållanden. Jorden består av en blandning av lera, jord och sand skiktat i nivåer och med ojämn spridning. Fyllnadsmaterialet kan definitivt inte anses som ett bärande material.

Beslutet innebär inte några långtgående inskränkningar i Rönnerbergs möjlighet att använda fastigheten på ett rationellt sätt. Fastigheten är ca 9 000 kvm och det är därför fullt möjligt att placera produkterna på någon annan plats inom fastigheten. Sedan nämndens beslut den 26 maj 2015 har lagring närmare än fem meter från tomtgräns förekommit.

A4 har bl.a. bifogat fotografier, kompletterande utlåtanden av R C, intyg från grävmaskinist och hållfasthetsberäkningar.

Rönnerberg

Föreläggandet är riktat till fel adressat. Rönnerberg har, genom det hyresavtal som ingåtts mellan Rönnerberg som fastighetsägare och Allt i Sten Sverige AB (AIS) som hyresgäst, avhänt sig förfoganderätten över det aktuella markområdet. AIS bedriver sin verksamhet i enlighet med vad som anges i hyresavtalet. Det ligger därmed utom Rönnerbergs kontroll att säkerställa att vitesföreläggandet efterlevs.

A4:s påstående om omfattningen av den lagring som AIS bedriver på det aktuella markområdet är felaktigt. Lagringen har varierat över tid. Sedan 2011 har omfattningen av lagringen varit betydligt mindre än vad A4 gör gällande. Sedan den 25 augusti 2015 har stenprodukter inte lagrats närmare än fem meter från den aktuella ytterväggen.

A4:s påstående att R C i sitt yttrande har uttalat sig om avståndsfrågan är felaktigt. Även påståendet att Svensk Byggnorm innehåller bestämmelser och rekommendationer om högsta marktryck är felaktigt.

Rönberg har bifogat miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Vallentuna kommun beslut 2015-01-27.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av 11 kap. 30 § PBL framgår att om det är uppenbart att ett byggnads-, rivnings-, eller markarbete eller en annan åtgärd äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa, ska byggnadsnämnden förbjuda att arbetet eller åtgärden fortsätter.

Är förbudet riktat mot rätt adressat?

Ett förbud kan riktas till ägaren av den byggnad, anläggning eller fastighet på vilken arbetena eller åtgärden pågår. Det kan också riktas till den som utför arbetena eller vidtar åtgärden. När ett förbud utfärdas, måste det dock stå klart att den person till vilket förbudet riktas, har faktisk och rättslig möjlighet att följa detta (se Didón m.fl., Plan och bygglagen, lagkommentaren till 11 kap. 30 §, 1 juli 2016, Zeteo).

Rönberg har invänt att bolaget avhänt sig förfoganderätten över markområdet genom hyresavtal med hyresgästen AIS. Det har dock inte framkommit något som visar att Rönberg i egenskap av fastighetsägare inte skulle ha möjlighet att reglera frågan om markanvändningen med hyresgästen och därmed skulle sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Rönberg har dessutom självt anfört att från dagen för länsstyrelsens beslut har stenprodukter inte lagrats närmare än fem meter från den aktuella ytterväggen. Denna uppgift tyder även i sig på att Rönberg har faktisk och rättslig möjlighet att efterfölja föreläggandet. Mark- och miljööverdomstolen finner därför, i likhet med underinstanserna, att förbudet kan riktas mot Rönberg.

Beslutets utformning

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att nämndens beslut enligt sin ordalydelse är tydligt och att det inte innehåller någon formulering som gör det osäkert vad Rönberg ålagts i denna del. Det som anförts av nämnden under rubriken ”Upplysningar” får anses vara just en upplysning till Rönberg om att nämnden kan komma att ändra sitt beslut under förutsättning att Rönberg kan presentera en utredning som visar att inga olägenheter uppstår för omgivningen. Upplysningen medför inte att beslutet är otydligt.

Tillämpligheten av 11 kap. 30 § PBL

Rönberg har gjort gällande att en förutsättning för att tillämpa 11 kap. 30 § PBL är att det är fråga om en lovpliktig åtgärd. Rönberg har även gjort gällande att aktuell lagring inte utgör en sådan åtgärd som omfattas av bestämmelsen.

Av lagkommentaren till 11 kap. 30 § PBL (se Didón m.fl., Plan och bygglagen, 1 juli 2016, Zeteo) framgår att bestämmelsen inte bara gäller när det är fråga om överträdelser. Den är tillämplig också på tillåtna arbeten och åtgärder. Föreligger det sådana omständigheter som avses i bestämmelsen ska således ett förbud meddelas även t.ex. för byggnadsarbeten som utförs i enlighet med ett beslut om bygglov.

Motsvarande bestämmelse fanns i 10 kap. 3 § andra stycket äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Enligt förarbetena till 10 kap. 3 § ÄPBL framgår att även användning av en lokal för en från exempelvis brandskyddssynpunkt helt olämplig verksamhet bör omfattas av bestämmelsen. Vidare anges att med åtgärder avses i första hand andra åtgärder än rena byggnadsarbeten, t.ex. olovligt ianspråktagande av en bostadslägenhet för ett annat ändamål (jfr. prop. 1985/86:1 s. 769).

Det saknas således stöd för att tolka bestämmelsen på det sätt som Rönberg gjort gällande. Mark- och miljööverdomstolen instämmer vidare i mark- och miljödomstolens bedömning att det inte vore rimligt att göra åtskillnad mellan åtgärder som uppenbart äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa beroende på om åtgärden är lovpliktig eller inte. Det saknas därför anledning att ta ställning till om den aktuella verksamheten är lovpliktig eller inte. Mot

bakgrund av vad som uttalats i förarbetena och lagkommentaren som exempel på åtgärder som omfattas av 11 kap. 30 § PBL utgör aktuell lagring en sådan åtgärd som omfattas av bestämmelsen.

Inte heller vad Rönnerberg anför i övrigt avseende formella brister medför att beslutet ska upphävas.

Beslutet i sak

Av utredningen i målet framgår att nämnden har haft ett relativt omfattande underlag till stöd för sitt beslut, bl.a. fotografier och utlåtanden från R C, samt att samhällsbyggnadsförvaltningen besökt platsen. Enligt Mark- och miljööverdomstolen är det mot bakgrund av utredningen i målet uppenbart att den aktuella lagringen av betong- och stenprodukter i nära anslutning till byggnadens vägg äventyrar byggnadens hållfasthet och att detta, vid ett ras, medför livsfara för de människor som befinner sig i byggnaden.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen måste bestämmelsen tolkas som att uppenbarhetsrekvisitet avser den aktuella åtgärden, i detta fall lagring av betong och sten i nära anslutning till byggnaden. Det som ska vara uppenbart är att själva åtgärden som sådan äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för liv eller hälsa. När det har konstaterats att så är fallet ligger det i sakens natur att beslut ska kunna meddelas förhållandevis snabbt. Det är inte rimligt att ålägga nämnden ett långtgående utredningsansvar om vid vilket avstånd det är uppenbart att en åtgärd äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa. Nämndens beslut att förbjuda åtgärden inom ett visst avstånd men samtidigt informera om att beslutet kan komma att ändras om Rönnerberg kan presentera en utredning som visar att lagring kan ske inom ett kortare avstånd framstår mot denna bakgrund som ändamålsenligt. Det beslutade skyddsavståndet måste dock vara proportionerligt och inte alltför ingripande i det enskilda fallet.

Vid bedömningen av om skyddsavståndet är proportionerligt ska samtliga omständigheter och särskilt förhållandena på platsen beaktas. I det aktuella fallet kan konstateras att det horisontella jordtrycket orsakat av marklasten visserligen avtar med

ökat avstånd från byggnaden. Det framgår dock inte av utredningen vid vilket avstånd som jordtrycket från den aktuella lagringen avtagit så mycket att byggnadens hållfasthet inte längre äventyras. Det av Rönnerberg åberopade utlåtandet utgår från att jorden består av ”friktionsjord (dränerande material med i huvudsak friktionsvinkel som hållfasthet)” medan det av A4:s uppgifter framgår att jorden består av en blandning av lera, jord och sand, vilket de inte anser vara ett bärande material. Av uppgifter i målet framgår vidare att Rönnerbergs fastighet är ca 9 000 kvadratmeter. Ett förbud att lagra betong- och stenprodukter inom ett avstånd om fem meter från fasthetsgränsen mot Y kan mot bakgrund av dessa omständigheter inte anses vara oproportionerligt.

Nämnden har därför haft fog för sitt beslut. Vad Rönnerberg anfört föranleder ingen annan bedömning.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolen finner att nämnden har haft fog för sitt beslut att förbjuda Rönnerberg att använda marken inom fem meter från fasthetsgränsen mot Y som upplag för betong- och stenprodukter. Mark- och miljödomstolens dom ska således ändras och nämndens beslut ska fastställas, dock med den ändringen att sista dag för att efterkomma föreläggandet infaller sex veckor från dagen för denna dom.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Tommy Åström samt hovrättsråden Li Brismo och Ulf Wickström, referent.

Föredraganden har varit hovrättsfiskalen Sara Eilert.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-04-21
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 5238-15

KLAGANDE

Rönberg Holding AB

Ombud: Advokaten M M
Rutgersson & Arvenberg Advokatbyrå

MOTPARTER

1. A4 On Line AB

Ombud: Advokaten E D
E D Advokatbyrå

2. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Vallentuna kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 25 augusti 2015 i ärende nr 4034-29529-2015, se domsbilaga 1

SAKEN

Förbud vid vite på fastigheten X _____

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår A4 On Line AB:s yrkande att domstolen ska inhämta yttrande från Boverket i målet.
2. Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Vallentuna kommuns beslut av den 26 maj 2015, § 81.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Vallentuna kommun (nämnden) förbjöd, med stöd av 11 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, i beslut den 26 maj 2015 ägaren av fastigheten X, Rönnerberg Holding AB (Rönnerberg), att använda marken inom fem meter från fastighetsgränsen mot Y som upplag för betong- och stenprodukter. Nämnden beslutade också att befintligt upplag av betong- och stenprodukter som finns inom fem meter från fastighetsgränsen mot Y skulle vara flyttat senast den 7 maj 2015. Vidare beslutade nämnden att förena föreläggandet om att flytta det befintliga upplaget med ett löpande vite om 10 000 kr per vecka från det att åtgärden skulle varit genomförd. Under rubriken ”*Upplysningar*” i beslutet anförde nämnden att det är fastighetsägarens ansvar att utreda hur stor framtida belastning som kan tillåtas för marken så att inga olägenheter uppstår för omgivningen.

Rönnerberg överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som i beslut den 25 augusti 2015 ändrade nämndens beslut endast på så sätt att sista dag för att efterkomma föreläggandet bestämdes till tre veckor efter den dag då länsstyrelsens beslut vunnit laga kraft. Rönnerberg har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

Nämnden meddelade ett liknande beslut i ärendet den 27 januari 2015, ett beslut som sedan upphävdes av länsstyrelsen den 10 mars 2015 med motiveringen att beslutet inte uppfyllde ställda krav på precision och tydlighet. Efter överklagande från ägaren av Y, A4 On Line AB (A4), fastställde mark- och miljödomstolen länsstyrelsens beslut i dom den 4 maj 2015 (mål nr P 2509-15). På yrkande av A4 har mark- och miljödomstolens akt i nämnda mål tillförts akten i förevarande mål.

YRKANDEN M.M.

Rönnberg har yrkat att mark- och miljödomstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut, ska undanröja nämndens beslut.

Till stöd för sin talan har Rönnberg åberopat vad som anförts till länsstyrelsen samt tillagt i huvudsak följande.

Fel adressat

Den aktuella försäljningsverksamheten på fastigheten X bedrivs av Allt i Sten Sverige AB (AIS) och inte av Rönnberg. Rönnberg har genom hyresavtal upplåtit försäljningslokalen med tillhörande markområde till AIS. Att det är AIS och inte Rönnberg som bedriver verksamheten, innefattande lagring av sten, har varit känt för nämnden. Rönnberg disponerar således inte över markområdet eller de produkter som enligt beslutet ska flyttas. Genom upplåtelsen av mark-området till AIS saknar Rönnberg faktisk och rättslig förmåga att följa beslutet och därmed att undvika vitespåföljden.

Brister i tydlighet och precision

Länsstyrelsen menar att beslutet inte innehåller formuleringar som gör att det är otydligt vad Rönnberg ålagts att göra. Kravet på att ett beslut måste vara tydligt och preciserat är självfallet inte begränsat till själva beslutsmeningen. Kravet på tydlighet och precision avser beslutet i dess helhet. Beslutet får inte vara motstridigt beträffande vad mottagaren ska rätta sig efter för att inte bryta mot detta och drabbas av vite. Genom vad som anges under rubriken "*Upplysningar*" har Rönnberg, såvitt kan förstås, rätt att även i fortsättningen förvara produkter inom fem meter från fastighetsgränsen, trots beslutsmeningens ordalydelse. Det är uppenbart att beslutet är motstridigt genom att nämnden å ena sidan förbjuder Rönnberg att lagra produkter inom fem meter från fastighetsgränsen, men å andra sidan överlämnar till Rönnberg att utreda hur stor framtida belastning som kan tillåtas för marken. Beslutet kan inte uppfattas på annat sätt än att lagring trots allt får ske inom fem meter om lagringen, enligt av Rönnberg företagen utredning, kan tillåtas. Att överlåta på Rönnberg att utreda omfattningen av tillåten lagring är

emellertid, som länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen tidigare funnit, inte godtagbart. Det finns inte heller något regelverk på området som Rönnberg kan förhålla sig till vid bedömning av vad som är en tillåten belastning av marken. Ett vitesföreläggande måste även vara utformat på ett sätt så att en eventuell prövning av utdömande av vitet kan ske på ett rättssäkert sätt. Det är inte acceptabelt att Rönnberg skulle tvingas inhämta och inför domstolen lägga fram utredning om gällande rätt till styrkande av att lagring av viss omfattning är tillåten.

Inte tillståndspliktig åtgärd

Det saknas förutsättningar för att med stöd av 11 kap. 30 § PBL besluta om förbud med vite mot Rönnberg. Ett förbud enligt 11 kap. 30 § PBL förutsätter att det är fråga om en lovpliktig åtgärd. Länsstyrelsen har härvid gjort bedömningen att den lagring av produkter som förekommer på fastigheten X varit bygglovpliktig såsom upplag. På fastigheten bedriver, som framgått ovan, AIS såsom nyttjanderättshavare försäljning, huvudsakligen av stenprodukter, genom den butik som är belägen på fastigheten. Det är följaktligen inte Rönnberg som bedriver den aktuella verksamheten. På det aktuella markområdet, i anslutning till butiken och förekommande utställningsytor, förvarar AIS sina produkter. Dessa produkter säljs successivt under året till AIS:s kunder. Det aktuella produktlagret omsätts således i takt med den löpande försäljningen. Det är därmed fråga om ett kommersiellt lager i anslutning till försäljningslokalen och inte ett bygglovpliktigt upplag. Då någon bygglovpliktig åtgärd inte pågår kan inte 11 kap. 30 § PBL ligga till grund för ett beslut om förbud med föreläggande av vite mot Rönnberg. Inte heller övriga rekvisit i bestämmelsen är uppfyllda.

Lagring inom fem meter från fastighetsgränsen

Nämndens beslut innebär långtgående inskränkningar i Rönnbergs möjligheter att använda fastigheten på ett rationellt sätt. Bedömningen att ett avstånd om fem meter krävs har inte föregåtts av någon som helst analys. Bedömningen av erforderligt avstånd från fastighetsgränsen måste rimligen ske även med beaktande av Rönnbergs berättigade intresse av att kunna använda sin fastighet på ett rationellt sätt. Nämnden har inte utfört några egna beräkningar till stöd för att ett så stort

område som fem meter måste gälla. Det har heller inte tillförts utredningen några analyser som underbygger nämndens bedömning att fem meter krävs. Enligt utredning som AIS inhämtat genom teknisk expertis avtar jordtrycket snabbt med ökande avstånd från väggen.

Till stöd för sin talan har Rönnerberg gett in och åberopat ett utlåtande från en geotekniskt sakkunnig. Rönnerberg har även gett in en dom från Attunda tingsrätt i ett mål mellan AIS och A4.

A4 har bestritt bifall till överklagandet och har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsens beslut är helt riktigt. Det saknas anledning att undanröja beslutet. Det föreligger inga formuleringar i beslutet som gör det otydligt vad Rönnerberg ska göra. Beslutet brister varken i precision eller tydlighet och det saknas grund att upphäva detsamma. Lagringen av stenprodukter äventyrar hållfastheten av byggnaden som är uppförd på A4:s fastighet Y och medför fara för människors liv och hälsa. Länsstyrelsen har gjort en riktig bedömning när de funnit att upplaget av stenprodukter har varit bygglovpliktigt. Likaså har länsstyrelsen helt riktigt konstaterat att upplag som utgör varulager betraktas som sådan pågående åtgärd som avses i 11 kap. 30 § PBL. Sammanfattningsvis finns inget bygglov som medger upplag och upplaget har äventyrat byggnadens hållfasthet.

Det har kunnat fastställas att aktuellt marktryck från upplaget mångfaldigt överskrider gällande regler för rekommenderat marktryck enligt Svensk Byggnorm (PFS 1983:12), SBN 80. Omfattningen av stenuplagen har uppgått till en höjd av ca 3 meter och avståndet mellan stenuplagen och lagerbyggnaden har inte uppgått till mer än 50 cm. Byggnadskonstruktionskonsult R C har via beräkningar fastställt att marktrycket från stenuplagen utövat ett marktryck upp till 8 ton per kvm. Det är också klarlagt att trycket på lagerbyggnaden blev så stort att växande grova sprickor uppstod på byggnadens yttervägg som blev kraftigt

deformerad och hotade att helt rasa in under hösten 2010. Trots förelägganden från nämnden och påtryckningar från A4 samt den uppenbara risken för personskada har det inte vidtagits några åtgärder för att minska marktrycket. Enligt bygglov från 1983 för fastigheten X skulle markområdet där stenuplagen finns uppställda haft en släntlutning på 45 grader. Utifrån rådande förhållanden vid tidpunkten för byggnadens uppförande fanns inte heller något bygglov som medgav upplag av stenprodukter som kunde beaktas vid projekteringen. Någon skyldighet för den dåvarande fastighetsägaren till fastigheten Y att dimensionera byggnaden för att klara av ett marktryck större än 2 kN har således inte förelegat. Av nämndens beslut framgår att enligt SBN 80 ska om ingenting annat gäller, antas att en yttre last på markyta intill konstruktionen består av minst 2 kN per kvm utbredd vanlig last, eller där så är tillämpligt fordonslast. Eftersom det inte anges några andra bestämmelser i detaljplanen gäller ett marktryck på 2 kN (200 kg) per kvm. Ansvar för den markbelastning som marken utsätts för kan därför inte under några omständigheter övervältras på A4.

Det är upp till fastighetsägaren/verksamhetsutövaren att ta ansvar för att skada/personskada inte uppstår när man belastar marken med sådana enorma överlastar som det är fråga om i förevarande ärende. Länsstyrelsen har gjort en helt korrekt bedömning när de anför att det ligger helt bortom rimlighetens gräns att anta att lagringen av aktuell typ av produkter i omedelbar närhet av grannens vägg på andra sidan fastighetsgränsen inte riskerar att orsaka att väggen raseras med risk för personsador som följd. Det är med andra ord uppenbart att det är upplaget av stenprodukter, som en självständig faktor, som äventyrat och skadat byggnadens konstruktion och hållfasthet. Tongi Ersson, ställföreträdare för A4, har studerat gamla flygfoton av vilka det framgår att det innan hans förvärv av fastigheten inte lagrades stenuplag i samma omfattning i så nära anslutning till lagerbyggnaden. Det förklarar varför väggen inte gett vika tidigare. Det är också klarlagt, enligt den jordabalksbesiktning som utfördes i samband med förvärvet av byggnaden, att det inte förelåg några skador vid tidpunkten för tillträdet. En specialist på beräkningar av lecastegar har berättat att varken frost, kyla eller fukt påverkar en lecastens konstruktion, som bedöms ha en livsålder på mellan 100 och 120 år. Lecasten kan

endast gå sönder genom tryck vilket även bekräftats av sprickornas utseende i ytterväggen. Även det faktum att väggen har varit oskadad från det att den uppfördes år 1988 till år 2010, då skadorna uppkom, talar för att väggen varit väl tilltagen eftersom den klarat av jordtrycket från den markuppfyllnad som ägde rum i samband med uppförandet under drygt 20 år utan att ta skada. Det är uppenbart att avståndet mellan stenarna och ytterväggen har stor betydelse för trycket på väggen. För att väggen inte ska ta skada krävs ett avstånd på minst fem meter. Fastigheten X omfattar ca 9 000 kvm och det finns därför möjlighet att förvara de aktuella stenprodukterna på annan plats inom fastigheten.

Byggnaden på fastigheten Y används till hälften som verkstad där folk befinner sig och till andra hälften som lager av propellrar. Om väggen ger vika är risken för personskada ett faktum och risk för dödsolyckor överhängande. Även nu när ärendet ligger för prövning i tredje instans belastas marken långt över gängse regler.

Kontakt har tagits med Boverket. Efter att ha tagit del av material och bilder har Boverket instämt i tidigare domar. Det önskas därför att mark- och miljödomstolen skickar ärendet på remiss till Boverket för det fall domstolen är av en annan uppfattning än nämnden och länsstyrelsen.

Till stöd för sin talan har A4 gett in och åberopat bl.a. ett antal fotografier, hållfasthetsberäkningar avseende aktuell vägg, vissa kartor och skisser, ett utlåtande avseende uppkomna skador och vad som orsakat dessa, ett utlåtande av en tidigare bygglovshandläggare och ett överklagande av Attunda tingsrätts dom.

Nämnden har, som det får förstås, bestritt bifall till överklagandet och anför att nämnden inte har något att tillägga.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Utredning från Boverket?

Mark- och miljödomstolen bedömer att det i målet inte varit motiverat att inhämta ett yttrande från Boverket. A4:s yrkande därom ska därför avslås.

Formella förutsättningar*Är förbudet riktat mot rätt adressat?*

Mark- och miljödomstolen har inledningsvis att ta ställning till om beslutet riktats mot rätt adressat. Domstolen kan konstatera att grunden för föreläggandet är bestämmelsen i 11 kap. 30 § PBL om att åtgärd som uppenbart äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa i fortsättningen ska förbjudas. Det är i målet klarlagt att aktuell verksamhet inte bedrivs av Rönnerberg utan av AIS. AIS har därför både faktisk och rättslig möjlighet att efterkomma ett beslut av förevarande slag. Förbud enligt 11 kap. 30 § PBL kan emellertid riktas även mot en fastighetsägare under förutsättning att denna har faktisk och rättslig möjlighet att följa förbudet (se Didón m.fl., Plan- och bygglagen [1 oktober 2015, Zeteo], kommentaren till 11 kap. 30 § PBL). Mark- och miljödomstolen konstaterar att även om verksamheten inte bedrivs av Rönnerberg har ingenting framkommit som visar att Rönnerberg inte i egenskap av fastighetsägare skulle kunna tillse att aktuella åtgärder vidtas. Särskilt som det finns vissa krav på en fastighetsägare att hålla en tomt i vårdat skick och förebygga risken för olycksfall. Domstolen bedömer således att förbudet kan riktas mot Rönnerberg.

Beslutets utformning

Rönnerberg har gjort gällande att nämndens beslut brister i tydlighet och precision. Rönnerberg anser att nämnden å ena sidan förbjuder Rönnerberg att lagra produkter inom fem meter från fastighetsgränsen men å andra sidan tillåter det om lagringen, enligt av Rönnerberg företagen utredning, kan tillåtas.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att vad som förbjudits är att använda marken inom fem meter från fastighetsgränsen mot Y som upplag för betong- och stenprodukter och att befintligt sådant material ska flyttas. Nämndens tidigare beslut, som sedan upphävdes, hade en helt annan utformning. Domstolen

bedömer i likhet med länsstyrelsen att nämndens senare beslut inte innehåller formuleringar som gör att det är otydligt vad Rönnberg har ålagts. Vad som anförts av nämnden under rubriken ”*Upplysningar*” får anses vara just en upplysning som tar sikte på annan användning av den aktuella marken än som upplag för betong- och stenprodukter. Beslutets utformning kan således inte anses vara otydligt på det sätt Rönnberg har påstått.

Är 11 kap. 30§ PBL tillämplig?

Av 11 kap. 30 § PBL följer att om det är uppenbart att ett byggnads-, rivnings- eller markarbete eller en annan åtgärd äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa, ska byggnadsnämnden förbjuda att arbetet eller åtgärden fortsätter. Rönnberg har gjort gällande att en förutsättning för att tillämpa nämnda lagrum är att det är fråga om en lovpliktig åtgärd. Mark- och miljödomstolen delar inte denna uppfattning. Det vore inte rimligt att i detta hänseende göra åtskillnad mellan åtgärder som uppenbart äventyrar en byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa beroende på om åtgärden är lovpliktig eller inte. Enligt domstolen saknas det stöd för att tolka bestämmelsen på det sättet. Mot den bakgrunden finns det inte anledning för domstolen att nu ta ställning till om den aktuella verksamheten är lovpliktig eller inte.

Övriga invändningar avseende formella brister

Inte heller vad Rönnberg anført i övrigt avseende formella brister, bl.a. angående nämndens handläggning av ärendet, kan enligt domstolen medföra att beslutet ska upphävas.

Beslutet i sak

Mark- och miljödomstolen har ovan bedömt att beslutet i och för sig är formellt riktigt, varför domstolen övergår till att pröva om beslutet är riktigt i sak.

Rönnberg har i denna del gjort gällande att beslutet medför långtgående inskränkningar i Rönnbergs möjligheter att använda fastigheten på ett rationellt sätt. Vidare har invänts bl.a. att bedömningen, att ett avstånd om fem meter krävs, inte har

föregåtts av någon som helst analys och att nämnden inte har utfört några egna beräkningar till stöd för att ett så stort område som fem meter måste gälla. A4 har gjort gällande att ett avstånd om minst fem meter krävs, för att väggen på byggnaden inte ska ta skada samt anfört skäl för det. A4 har vidare anfört att fastigheten X omfattar ett stort område och att det är möjligt att förvara det aktuella materialet på annan plats inom fastigheten.

Mark- och miljödomstolen vill inledningsvis tydliggöra att vad domstolen har att pröva i detta mål är om nämnden haft fog för sitt beslut att med stöd av 11 kap. 30 § PBL förbjuda aktuell verksamhet inom fem meter från fastighetsgränsen mot Y. Som framgått ovan är en förutsättning för detta att det är uppenbart att den aktuella verksamheten, dvs. lagring av betong- och stenprodukter inom fem meter från fastighetsgränsen mot Y, äventyrar den aktuella byggnadens hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa.

Lagring av aktuellt slag på marken i direkt anslutning till en byggnads vägg skulle enligt mark- och miljödomstolens mening normalt sett uppenbart äventyra denna byggnads hållfasthet om väggen i fråga inte är dimensionerad för påförd marklast. Även lagring av aktuellt slag någon eller några meter från byggnaden skulle kunna äventyra byggnadens hållfasthet om jorden ligger dikt an mot väggen. Det horisontella jordtrycket orsakat av marklasten avtar emellertid med ökande avstånd från byggnaden. Vid vilket avstånd en sådan uppenbar risk som föreskrivs i 11 kap. 30 § PBL föreligger måste därför föregås av beräkningar utifrån de förhållanden som råder på platsen.

Mark- och miljödomstolen bedömer efter genomgång av utredningen i målet att det inte finns tillräcklig utredning som stöder att ett avstånd om fem meter är nödvändigt för att undvika sådana risker som föreskrivs i 11 kap. 30 § PBL. Nämnden har inte heller närmare motiverat varför just det avståndet krävs.

Mot nämndens uppgifter står bl.a. det utlåtande som av AIS anlita geotekniskt sakkunnig lämnat. Enligt detta utlåtande kommer sten som lagras nära väggen,

närmare än cirka en meter, medföra stor inverkan på jordtrycket på väggen medan sten som lagras mer än cirka två meter från väggen kommer att ha en liten inverkan på jordtrycket.

Enligt domstolen kan det med anledning av det anförda inte anses uppenbart att lagring av betong- och stenprodukter inom fem meter från fastighetsgränsen mot Y äventyrar den aktuella byggnadens hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa. Vad A4 anført i målet utgör inte skäl för mark- och miljödomstolen att göra någon annan bedömning. Nämnden har därför inte haft fog för sitt beslut, varför beslutet ska upphävas.

Det får ankomma på nämnden att ta ställning till om det finns skäl att vidta någon ny åtgärd avseende den verksamhet som bedrivs på fastigheten X.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 12 maj 2016. Prövningstillstånd krävs.

Elisabet Wass Löfstedt

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Elisabet Wass Löfstedt, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson. Föredragande har varit beredningsjuristen Jonas Gunnarsson.